

Pyhä, paha ruoka

Uskonnon ja etiikan
näkökulmia

Toimittaneet

Virpi Mäkinen, Heikki Pesonen ja Risto Uro

Gaudeamus

Copyright © 2023 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Pekka Krankka
Kannen kuvat: ks. s. 367
Kuvat sivuilla 22, 110 ja 206: Kumpol Vashiraaskorn / Shutterstock;
Stepanych / Shutterstock; alfa27 / Adobe Stock Photo

KL 20, 30, 68.2 • UDK 2, 3, 641/642

ISBN 978-952-345-213-8

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2023

SISÄLLYS

Johdanto. Ruoka uskonnontutkimuksen ja etiikan kysymyksenä (<i>Risto Uro, Heikki Pesonen & Virpi Mäkinen</i>)	7
I RUOKA ERI USKONTOPERINTEISSÄ	23
Uhrilahjoja ja siunauksia. Ruoka hindulaisuudessa (<i>Måns Broo</i>)	26
Buddhalaisuus ja syömisen taito (<i>Mitra Härkönen</i>)	38
Virrata, viljellä ja syödä. Ruoan merkitys afrikkalaisissa uskontoperinteissä (<i>Timo Kallinen</i>)	49
Mikä on košeria? Sopiva ruoka juutalaisuudessa (<i>Riikka Tuori</i>)	60
Islamilaisia ruokakäytäntöjä monikulttuurisessa maailmassa (<i>Laura Wickström</i>)	72
Sopeutumista ja rajankäyntiä. Mormonien suhde ruokaan ja nautintoaineisiin (<i>Kim Östman</i>)	85
Paastoja, ituja ja smoothieita. Ruokasuhteita uushenkisyyden kentällä (<i>Tiina Mahlamäki</i>)	96
II RUOKA USKONNONTUTKIMUKSEN KYSYMYKSENÄ	111
Varhaisten kristittyjen yhteiset ateriat. Rituaalinen näkökulma (<i>Risto Uro</i>)	114
Keskiajan naisten pyhä anoreksia (<i>Päivi Salmesvuori</i>)	124
Ruoka, lääke ja rituaalit keskiajan lääkintäperinteessä (<i>Susanna Niiranen</i>)	136
Maallisesta ruoasta taivaallista ravintoa. Kognitiivisen uskontotieteen näkökulma (<i>Outi Pohjanheimo</i>)	149
Eletty uskonto ja syömisen käytänteet. Esimerkkinä suomenjuutalaiset (<i>Helena Kupari & Dóra Pataricza</i>)	160
Ruoka, aistit ja aineellisuus (<i>Alexandra Bergholm</i>)	171
Uskonnonkaltaisuus ja ritualisaatio ruokaan liittyvissä elämäntapavalinnoissa (<i>Heikki Pesonen</i>)	181
Ruokatabut ja rajanvedot. Antropologinen näkökulma ruoan luokitteluihin (<i>Matti Eräsaari & Katja Uusihakala</i>)	193

III RUOKA, USKONTO JA EETTISET VALINNAT	207
Leipää ja särvintä. Varhaiskristillinen syömisen etiikka osana kreikkalais-roomalaista kohtuuden kulttuuria (<i>Siiri Toiviainen Rø</i>)	210
Kieltäymystä ja yhteisöllisyyttä. Syömisen etiikka keskiajan askeettisessa perinteessä (<i>Maiju Lehmijoki-Gardner</i>)	222
Nälkä, ruoka ja köyhän oikeudet. Keskiaikaisia ja varhaismoderneja käsityksiä (<i>Virpi Mäkinen</i>)	231
Osallisuuden monet kasvot kristillisessä ruoka-avussa (<i>Rosa Huotari</i>)	241
Hyvän ja pahan markkinoilla. Ruoankulutus uskonnonkaltaisena ilmiönä (<i>Mikko Kurenlahti & Emma Kurenlahti</i>)	254
Viljelyä, varjelua ja pyhitettyä syömistä. Ruoka ekoteologiassa (<i>Panu Pihkala</i>)	267
Kristillinen vegetarismi. Näkökulmana eläinten oikeudet teologiassa (<i>Noora Koivulahti</i>)	279
Elävinä tai kuolleina kiitospäivän juhlapöydässä (<i>Terhi Hannola</i>)	291
Viitteet	305
Lähteet ja kirjallisuus	331
Hakemisto	368
Tekijät	375
Kiitokset	378